

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ТЕОРІЇ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова, переклад»

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша - німецька

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасні лінгвістичні теорії
Викладач (-і)	Корольова Наталія Олександрівна
Контактний телефон викладача	099 08 40 968
E-mail викладача	nataliia.korolova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	середа 15:00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна "Сучасні лінгвістичні теорії" викладається на першому році навчання для студентів 2-го (магістерського) рівня спеціальності 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Основними організаційними формами навчання є лекційні заняття та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Семінарські заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформулюють у студентів систему поглядів щодо проблематики лінгвістичних досліджень кінця ХХ – початку ХХІ ст. Курс вивчається у 2-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік). Лекційна тематика базується на принципових положеннях лінгвістики, філософії, історії, соціології та культурології і має науково-пізнавальну спрямованість. На семінарських заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається німецькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою курсу є ознайомлення студентів магістратури з проблематикою сучасних лінгвістичних досліджень, системою сучасних лінгвокультурологічних знань, переважно про специфіку мовних картин світу і відповідних особливостей мовної поведінки носіїв основної та другої іноземних мов, які вивчаються, з новітніми напрямками та тенденціями розвитку мовознавства, а також з тими підходами та поглядами науковців, які є актуальними для сучасного мовознавства у спробах окреслити, систематизувати та поглибити знання щодо взаємозв'язку мови та мислення людини.</p> <p>Цілі: забезпечити засвоєння студентами теоретико-методологічних основ, на яких ґрунтуються напрями дослідження сучасного мовознавства;</p> <ul style="list-style-type: none"> - окреслити термінологічний апарат, що дозволяє оперувати інформацією стосовно проблематики новітніх лінгвістичних вчень; - удосконалити практичну та теоретичну підготовку магістрантів з німецької мови за рахунок надання необхідного мінімуму теоретичних знань про основні напрями досліджень у площині сучасного вітчизняного та зарубіжного мовознавства, зокрема у таких галузях лінгвістики як комунікативна та когнітивна лінгвістика, а також у межах гендерного та лінгвокультурологічного підходів до мови; - визначити основні орієнтири дослідження мовних та мовленнєвих явищ на сучасному етапі розвитку лінгвістики. - розвинути творчий підхід у роботі з матеріалом, вміння критичного аналізу та обробки отриманої інформації, реферування прочитаних автентичних текстів. 	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>	

Загальні компетентності			
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 			
Фахові компетентності			
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках та школах. • Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки. • Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/ або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій. • Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань. 			
5. Програмні результати навчання			
<ul style="list-style-type: none"> • Дотримуватися правил академічної доброчесності. • Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються. • Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів. 			
6. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		18 год.	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		12 год.	
самостійна робота		60 год.	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язко ва / вибіркова
1	035 Філологія	1	О
Тематика навчальної дисципліни			
		Кількість годин	
		Лекції	Семінари Самостійна робота
Thema 1. Der Begriff Paradigma der wissenschaftlichen Forschung. Das anthropozentrische Paradigma der Linguistik.		2	10
Thema 2. Grundlagen der kognitiven Linguistik.		2	6
Seminar 1. Aufgaben und Ziele der Kognitionswissenschaft.			2
Thema 3. Forschungsrichtungen der heutigen kognitiven Linguistik.		2	4
Thema 4. Sprachliches Weltbild im Kontext des anthropozentrischen Paradigmas der linguokulturellen Studien.		2	6
Seminar 2. Kognitive Linguistik der Moderne. Linguokonzeptologie.			2
Thema 5. Psycholinguistik im modernen linguistischen Paradigma.		2	4
Thema 6. Kommunikative Linguistik.		2	10
Seminar 3. Sprache aus kommunikativer Sicht.			2

Thema 7. Problematik der Textlinguistik.	2		6
Thema 8. Soziolinguistik: moderne Forschungsrichtungen.	2		8
Seminar 4. Text und Diskurs. Der Begriff Deixis. Sprache als gesellschaftliches Phänomen.		2	
Thema 9. Moderne Gender-Linguistik.	2		4
Seminar 5. Sprache und Gender. Geschlechtsrollenstereotype in der Sprache.		2	
Seminar 6. Die Grundlagen der Hermeneutik und der Semiotik der Moderne.		2	2
Загалом	18	12	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється на основі: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Хід виконання студентами програми здійснюється за допомогою поточної і підсумкової форм контролю.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <p>поточний контроль – (1) опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами завдань для самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами німецьким мовленням;</p> <p>підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи, підсумкове тестування, самостійну роботу.</p> <p>Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 60 балів Самостійна / індивідуальна робота – 20 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pro, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 20).</p> <p>Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту): Das hermeneutische Dreieck bezeichnet ...: A. die Psychologie des Autors, seine Motive, seine Mentalität B. Beziehungen zwischen dem Autor des Textes, dem Text selbst und dem Leser C. Mentalität und Lebensweise des Lesers und des Autors ..... Neurolinguistik untersucht ...: A. die Gehirnmechanismen der Sprachtätigkeit B. Sprachprozesse bei den lokalen Gehirnschädigungen</p>

C. Gehirnmechanismen der Sprachtätigkeit und jene Veränderungen in Sprachprozessen, die mit lokalen Gehirnschädigungen auftreten

Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:

1. Deutung des Begriffes *das wissenschaftliche Paradigma*.
2. Anthropozentrische Linguistik als Folge des Paradigmenwechsels in moderner Sprachwissenschaft.
3. Kennzeichnungen des neuen linguistischen Paradigmas.
4. Heterogenität der heutigen kognitiven Linguistik.
5. Die Hauptaufgaben und Kategorien der kognitiven Linguistik.
6. Konzept im linguokognitiven Sinn.
7. Konzept, Begriff, Bedeutung: Wechselbeziehungen.
8. Konzept. Struktur und Forschungsmethodik.
9. Theorie der kognitiven Repräsentationen (Frame-Semantik).
10. Konzeptuelle Metapher und konzeptuelle Metonymie.
11. Prototypentheorie.
12. Kognitive Theorie der Literatur.
13. Fragestellungen der Linguokulturologie.
14. Sprache und Kultur: Wechselbeziehungen.
15. Der Begriff sprachliches Weltbild. Wissenschaftliches und sprachliches Weltbild.
16. Konzept im linguokulturologischen Sinn. Konzept als Grundbestandteil des sprachlichen Weltbildes.
17. Nationale Mentalität.
18. Herausbildung und Hauptrichtungen der Psycholinguistik.
19. Sprache, sprachliche Tätigkeit und Rede als Forschungsgegenstände der Psycholinguistik.
20. Methoden der psycholinguistischen Forschung.
21. Sprachrezeption und Generierung von Sprache.
22. Neurolinguistik.
23. Hauptkategorien der kommunikativen Linguistik.
24. Sprachliche Persönlichkeit und kommunikative Situation.
25. Hauptkategorien der Kommunikation: Sprechgenre, kommunikative Strategie und Taktik, Präsupposition.
26. Sozialrollen der Kommunikanten.
27. Nonverbale Einheiten der Kommunikation.
28. Anstöße und Fragestellungen der Textlinguistik.
29. Text als Forschungsgegenstand der Textlinguistik
30. Textdefinitionen.
31. Allgemeine Entwicklungen bei der Textsortenklassifikation.
32. Der Begriff Diskurs. Moderne Diskurs-Analyse.
33. Herausbildung der Soziolinguistik.
34. Die wichtigsten Begriffe der Soziolinguistik (Sprachgemeinschaft, Standardsprache, Dialekt, Soziolekt, Idiolekt, Umgangssprache, Stil, Register, Repertoire).
35. Bilingualismus und Sprachpolitik.
36. Der Begriff Gender.
37. Feministische Linguistik.
38. Sprache und Gender.
39. Geschlechtsrollenstereotype in der Sprache.
40. Herausbildung von Hermeneutik.
41. Der hermeneutische Zirkel.

	42. Fragestellungen von Semiotik. 43. Semiotik der Moderne.
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність 6 занять упродовж семестру за 10-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи становить 60 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. При виставленні підсумкової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. При виставленні залікової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР). Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в

системі дистанційного навчання d-learn.pro та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу. Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна

1. Корольова Н.О. Актуальні питання сучасної лінгвістики: навчально-методичний посібник для магістрів денної та заочної форми навчання факультету іноземних мов (німецькою мовою). Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 248 с.
2. Голубовська І.О. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики: курс лекцій. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 223 с.
3. Ковбасюк Л.А., Романова Н.В. Сучасні лінгвістичні теорії: лекційні, практичні, самостійні модулі та тести: Навчально-методичний посібник для магістрів заочної форми навчання. Спеціальність: 8.010103. ПМСО. Мова та література (німецька). Херсон: Вид-во ХДУ, 2008. 96 с.
4. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
5. Helbig G. Linguistische Theorien der Moderne. Berlin: Weidler Buchverlag, 2002. 394 S.

Додаткова

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
2. Дінцельбахер П. Історія європейської ментальності. Серія: Культурологія. К.: Літопис, 2004. 722 с.
3. Єрмоленко, С.С. Мова в культурі народу (план-проспект). *Мовознавство*. 1998. № 4–5. С. 3–17.
4. Корольова Н.О. Синтаксичний концепт у сучасній лінгвістиці. Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2017) : матеріали IV Міжнародної наукової конференції / відп. ред. Н.Я.Яцків ; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. С.83-86.
5. Корольова Н.О. Національна ментальність як об'єкт наукових досліджень. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2017, Випуск 2(15). С 14-17.
6. Масенко Л.Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 242 с.
7. Потапенко О.І. Лінгвоконцептологія. Монографія: вид. 2-ге. К.: Освіта України, 2011. 336 с.
8. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.

9. Gisela Brandt. Bausteine zu einer Geschichte des weiblichen Sprachgebrauchs III: Forschungsberichte und feministische Fragestellungen: Internationale Fachtagung, Dresden 15.-16. 09. 1997. H.-D. Heinz, 1998 191 S.
10. Levinson Stephen C. Space in language and cognition: Explorations in cognitive diversity Cambridge. 2003
11. Pearson Ch. The Semiotic Paradigm View of Theoretical Semiotics. *International Handbook of Semiotics* / P. P. Trifonas (ed.). Toronto : Ontario Institute for Studies in Education University of Toronto, 2015. Pp. 135-181.
12. Pierce A. Deepening Musical Performance through Movement: The Theory and Practice of Embodied Interpretation. Indiana University Press, 2007. 248 p
13. Tarasti E. Sein und Schein: Explorations in Existential Semiotics. Berlin : Walter de Gruyter GmbH, 2015. 478 p.
14. Turner M. Conceptual Integration and Formal Expression. *Journal of Metaphor and Symbolic Activity*. 1995. Vol. 10. № 3. P. 183-204.

Викладач _____ Наталія КОРОЛЬОВА